

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 538/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti M. (Zrt.), Maďarsko, právne zastúpenej advokátom JUDr. G. H., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 30 Cb 8/2006 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 3 Cob 6/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti M. (Zrt.) o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2013 osobne do podateľne doručená sťažnosť M. (Zrt.), Maďarsko (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 30 Cb 8/2006 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 Cob 6/2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 30 Cb 8/2006 z 12. novembra 2012 bolo rozhodnuté, že sťažovateľka sa nepripúšťa do konania ako

vedľajšia účastníčka na strane žalobcu G. (ďalej len „žalobca“). Žalobcova žaloba smerovala proti Č., a. s. (ďalej len „žalovaná“), a týkala sa zaplatenia sumy 15 782,44 € s prísl. Uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Cob 6/2013 z 28. júna 2013 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Uznesenie krajského súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky doručené 31. júla 2013.

Sťažovateľka podaním z 5. apríla 2012 oznámila okresnému súdu, že vstupuje do konania vedeného pod sp. zn. 30 Cb 8/2006 ako vedľajšia účastníčka, a to na strane žalobcu. Okresný súd prípisom z 24. mája 2012 oznámil tak žalobcovi, ako aj žalovanej vstup vedľajšej účastníčky do konania, pričom obe oznámenia boli doručené 5. júna 2012. Na pojednávaní konanom 4. júna 2012, ako aj v písomnom stanovisku doručenom okresnému súdu 19. septembra 2012 žalovaná vyslovila nesúhlas s tým, aby do konania vstúpila sťažovateľka ako vedľajšia účastníčka na strane žalobcu. Následne 12. novembra 2012 okresný súd rozhodol o nepripustení sťažovateľky do konania. Okresný súd bol toho názoru, že inštitút vedľajšieho účasti neslúži len na ochranu vedľajšieho účastníka, ale zároveň aj na ochranu záujmov hlavného účastníka konania, na ktorého stranu vedľajší účastník pristúpil do konania. Okresný súd nezistil, že by sťažovateľka mala právny záujem na výsledku konania. Sťažovateľka tento záujem nepreukázala. Existujúca pohľadávka sťažovateľky voči žalobcovi nezakladá hmotnoprávny záujem na výsledku sporu. Krajský súd sa stotožnil so závermi okresného súdu.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd jej svojím uznesením odobral možnosť zúčastniť sa konania v postavení vedľajšej účastníčky, čím jej odňal možnosť na súdnu ochranu a na súd ako taký. Poukazuje tiež na to, že vedľajší účastník má v zmysle ustanovenia § 93 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník konania. Ďalej zdôrazňuje, že podľa ustálenej právnej praxe spravidla bez problémov sa preukazuje právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku (víťazstve) konkrétnej sporovej strany v prípadoch, ak vedľajší účastník má regresný nárok alebo regresnú povinnosť voči účastníkovi, na ktorého strane vystupuje, pričom typickými príkladmi takéhoto vedľajšieho účasti sú napr. spory, v ktorých ako vedľajší účastník vystupuje ručiteľ, za istých okolností veriteľ alebo dlžník na konkrétnej procesnej strane. Sťažovateľka je toho názoru, že existencia jej nároku voči žalobcovi je jednoznačne

dostatočným dôvodom na to, aby mala právo vstúpiť do konania ako vedľajšia účastníčka na strane žalobcu. Sťažovateľka je hmotnoprávne dotknutá rozhodnutím všeobecného súdu v tejto veci, pretože prípadné víťazstvo žalobcu môže ovplyvniť hmotnoprávne postavenie sťažovateľky ako oprávnenej vo vzťahu k jej pohľadávke, ktorú si uplatňuje voči žalobkyni ako povinnej v exekučnom konaní. Prípadné víťazstvo žalobcu môže preto pozitívne ovplyvniť splatenie pohľadávky sťažovateľky, a preto mala a má záujem na výsledku konania.

Keďže dovolanie môže podľa ustanovenia § 240 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku podať výlučne iba účastník konania (nie teda aj vedľajší účastník konania), v danom prípade nie je proti uzneseniu krajského súdu prípustné zo strany sťažovateľky dovolanie. Znamená to, že ochranu práv sťažovateľky nie je možné dosiahnuť v danom štádiu v rámci všeobecného súdnictva, čo zakladá právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 30 Cb 8/2006 a krajským súdom pod sp. zn. 3 Cob 6/2013 s tým, aby boli uznesenia okresného súdu z 12. novembra 2012 a krajského súdu z 28. júna 2013 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 30 Cb 8/2006 z 12. novembra 2012 vyplýva, že ním nebol pripustený vstup sťažovateľky ako vedľajšej účastníčky na strane žalobcu do konania. Podľa názoru okresného súdu predpokladom prípustnosti vedľajšieho účasti v konaní je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, t. j. právny záujem na úspešnosti v spore u toho účastníka, ku ktorému pristúpil. O právny záujem ide vtedy, ak rozhodnutím súdu vo veci bude dotknuté právne postavenie vedľajšieho účastníka (jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva). Pojem „právny záujem na výsledku sporu“ nie je v jednotlivých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku bližšie špecifikovaný, keď zákonodarca ponechal na úvahe súdu v každom jednotlivom prípade

jeho výklad a aplikáciu. Hlavným účelom a zmyslom vedľajšieho účasti, ktorý musí súd vždy zohľadňovať, je pomoc vedľajšieho účastníka jednému z účastníkov konania. Zmyslom tohto právneho inštitútu je teda v konkrétnom spore posilniť postavenie účastníka, na ktorého strane vedľajší účastník vystupuje, a to za predpokladu, že vedľajší účastník má právny záujem na výsledku sporu. Inými slovami, tento má právny záujem na víťazstve toho účastníka, ktorého ako vedľajší účastník podporuje. Inštitút vedľajšieho účasti teda neslúži len na ochranu tretích osôb (vedľajšieho účastníka), ale zároveň i na ochranu hlavného účastníka konania, na ktorého stranu vedľajší účastník pristúpil. Okresný súd nezistil, že by sťažovateľka mala právny záujem na výsledku predmetného konania ako predpokladu jej pripustenia do konania ako vedľajšej účastníčky na strane žalobcu. Právny záujem na výsledku konania sťažovateľka nepreukázala. Bolo potrebné stotožniť sa s argumentáciou žalovanej, podľa ktorej existujúca pohľadávka sťažovateľky voči žalobcovi nezakladá hmotnoprávny záujem na výsledku predmetného sporu. Skutočnosť, že sťažovateľka má voči žalobcovi pohľadávku, ktorá je vymáhaná v exekučnom konaní, nezakladá jej právny záujem na výsledku konania v zmysle § 93 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Cob 6/2013-683 z 28. júna 2013 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 30 Cb 8/2006-650 z 12. novembra 2012. Podľa názoru krajského súdu napadnuté uznesenie okresného súdu je vecne správne, pričom krajský súd sa v zmysle § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením uznesenia okresného súdu. Dôvody napadnutého uznesenia sú relevantné a správne, keďže právny záujem sťažovateľky je len subjektívny, bez konkrétnych hmotnoprávných spojitostí s právnym záujmom na výsledku sporu zo strany žalobcu.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka nepodala dovolanie proti uzneseniu krajského súdu č. k. 3 Cob 6/2013-683 z 28. júna 2013.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 30 Cb 8/2006, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky vo vzťahu voči okresnému súdu mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľka aj využila možnosť podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 3 Cob 6/2013. Túto časť sťažnosti treba považovať

za zjavne neopodstatnenú, pričom zároveň možno uvažovať aj nad jej neprípustnosťou v zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka tvrdí, že má právny záujem na výsledku súdneho konania vedeného žalobcom proti žalovanej. Sťažovateľka totiž má judikovanú pohľadávku voči žalobcovi, ktorú aj vymáha v rámci exekučného konania vedeného proti žalobcovi ako povinnému. Sťažovateľka je presvedčená, že pokiaľ žalobca bude v spore úspešný (bude mu prisúdená požadovaná suma 15 782,44 € s prísl.), bude mať viac majetku, čím sa zlepšia jej vyhliadky

na to, že svoju judikovanú pohľadávku od žalobcu v exekučnom konaní úspešne vymôže. Zrejme práve v tejto okolnosti vidí sťažovateľka svoj právny záujem na výsledku sporu v zmysle § 93 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, teda na procesnom úspechu žalobcu, na strane ktorého vstúpila do konania ako vedľajšia účastníčka.

Podľa názoru ústavného súdu treba stanovisko okresného súdu (s ktorým sa krajský súd bez výhrad stotožnil) považovať za dostatočne presvedčivé a akceptovateľné. Nemožno ho teda kvalifikovať ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka má v uvedenej súvislosti odlišný právny názor, neznamená sama osebe bez ďalšieho porušenie jej označených práv.

Treba uviesť, že prebiehajúce súdne konanie medzi žalobcom a žalovanou nemá nijakú skutkovú, ale ani právnu súvislosť s judikovanou pohľadávkou sťažovateľky voči žalobcovi. Inými slovami, nech by bolo rozhodnutie vo veci samej akékoľvek (či by bol v spore úspešný žalobca alebo žalovaná), na existencii, resp. oprávnenosti judikovanej pohľadávky sťažovateľky by sa nič nezmenilo. Preto je dôvodný záver, podľa ktorého neexistuje právny záujem sťažovateľky na výsledku sporu v hmotnoprávnom zmysle. Právny záujem sťažovateľky je daný iba z pohľadu väčšej či menšej miery pravdepodobnosti úspešného exekučného vymáhania judikovanej pohľadávky sťažovateľky. Takýto právny záujem spravidla nemožno považovať za právny záujem v zmysle § 93 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Ako to už bolo naznačené, do úvahy prichádza aj posúdenie sťažnosti smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 3 Cob 6/2013 ako neprípustnej.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 93 ods. 4 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník.

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné voči každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 240 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Podľa § 243c Občianskeho súdneho poriadku pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa, pokiaľ nie je ustanovené niečo iné; ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 a § 95 však pre konanie na dovolacom súde neplatia.

Sťažovateľka s poukazom na ustanovenie § 240 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku zdôrazňuje, že dovolanie môže podať iba účastník konania, nie teda aj vedľajší účastník. Z toho vyvodzuje, že v danom prípade nebola oprávnená podať dovolanie proti uzneseniu krajského súdu.

Bez toho, aby ústavný súd chcel akýmkoľvek spôsobom prejudikovať rozhodovanie odvolacieho súdu v daných súvislostiach, treba povedať, že z ustanovenia § 240 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku sa vôbec nejaví ako jednoznačne vylúčená možnosť sťažovateľky podať proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť by sa opierala o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Takýto prípadný záver by sa mohol opierať o ustanovenie § 93 ods. 4 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, ktoré dáva vedľajšiemu účastníkovi rovnaké práva a povinnosti ako účastníkovi. Pritom v zmysle ustanovenia § 243c Občianskeho súdneho poriadku možno ustanovenie § 93 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku primerane použiť aj v dovolacom konaní, pokiaľ v danej súvislosti nie je ustanovené niečo iné.

Treba tiež dodať, že sťažovateľkou namietaný postup krajského súdu, ktorý rozhodoval o prípustnosti jej vedľajšieho účasti a toto nepripustil, má znaky postupu, ktorým sa sťažovateľke ako vedľajšej účastníčke odňala možnosť konať pred súdom (mutatis mutandis II. ÚS 268/2013).

Napokon je podstatné, že sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Jasne totiž uviedla, že dovolanie nepodala preto, lebo podľa jej právneho názoru nebola na podanie dovolania aktívne legitimovaná. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu v zmysle ustanovenia § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2013